

Stevens, één der eersten uit de heroïsche periode, gevoelt men dat hij heeft willen ontsnappen aan den ouden lyrischen opzet van Dudok, maar, ze vervolgens meer van nabij beschouwend, bemerkt men dat hun architectuur, op deze wijze ontstaan, puur décoratief is en slechts schijnbaar berust op de soliede gegevens van nieuwe werkelijkheden; dat dit feitelijk niets dan een zinlooze reactie beteekent op al de veroveringen van het verleden, welke dan ook; dat de nog het minst onbetwistbare nuttigheid van dezen bouw is, de botterikken aan het schreeuwen te brengen, een algemeene opinie te wekken en haar voor te bereiden. Deze definitie zou men trouwens kunnen toepassen op de geheele fransche sectie: de kunstenaars hebben te veel neiging zich te slapen te leggen op het weeke kussen der oude rhythmten. De architecten der Expositie wenschten een aesthetiek tegemoet te zien, die de nieuwe tijden zou uitdrukken. Maar, in de niet te ontwarren vermenging der krachten en der verlangens die aanwezig zijn, weten velen de geometrische ruimten en de oorspronkelijke punten van oriëntering niet meer te onderscheiden. Zij hebben de geboorte van een architecturale aesthetiek begrepen, niet als de evolutie van een kiem, de ontbolstering eener nieuwe orde, waarvan al de functies, omhuld, stilzwijgend inbegrepen waren, maar, integendeel, als bepaald door en georiënteerd in de stervende aesthetiek. Zij zagen deze geboorte als een totale reconstructie, echter uitgaande van de oorspronkelijke elementen, teruggeworpen in den chaos, gelijk gebruikte stukken van een stalen machine gebroken worden en „pêle-mêle” in den smeltkroes terug gegooid, waaruit zij dan getransformeerd te voorschijn zullen komen. Zij nemen deze elementen opnieuw ter hand, zij organiseeren ze volgens abstracte theorieën; de plastiek wordt pure meetkunde; het woord verliest elke actueele waarde en is ten slotte niets meer dan een doode eenheid, waaraan men de macht tot ongelimiteerde evoluties toeschrijft.

Bouwvormen van een decorateur. De continuïteit is verdwenen, die toch de fundamenteele wet is van elke menschelijke cultuur. Men droomt van eenvoudige naast-elkaar-plaatsingen, van onsamenhangende geestesstaten, die ieder verband missen. Dwaaltochten der jeugd.

Een architect als Le Corbusier doet een poging om den geest aan dit gevaar te ontrukken. Met verwaarloozing van den statischen kant der courante architectuur in het paviljoen voor de expositie heeft hij iets samengesteld, van doek, conform aan het tijdelijk karakter van zulk een bouwsel, een wonderbaarlijke oplossing, die ergernis wekt, een spel van staven, ijzer en hout, het geheel gevat in een vierkante klok, een doek, gespannen met behulp van kabels en vastgezet op de manier van een circus. Deze vluchtige constructie moet het charter der moderne bouwkunst bevatten: het gecristalliseerde leven overeenstemmend met den nieuwen tijd.

Tot besluit van dit eerste gedeelte: laat ons zeggen, dat onder de architectonische prestaties der fransche sectie vele den indruk geven van een kunst,